

ДАВЛАТЧИЛИК ВА УНГА РАҲНАМОЛИК ҲАҚИДАГИ ҚАРАШЛАР СИЛСИЛАСИ

Алимов Б.С.

*Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети
b_alimov@yahoo.com*

Қадим-қадимдан ҳозирги Марказий Осиё худудида мавжуд бўлган давлатлар, ушбу давлат халқлари тарихи, ҳаёти дунёнинг турли минтақаларида яшовчи олимлар, мутахассислар, сайёҳлар томонидан қизиқиши билан ўрганилган. Қадимги юонон, хитой, ҳинд, форс ва бошқа халқ вакиллари бўлмиш тарихчилардан мерос асаларда юртимиз ва юртдошларимиз, жумладан ўтмишда яшаб ўтган буюк алломаларимиз, шуҳрати сўнмас саркардаларимиз ҳақида ўз қарашлари, маълумотлари, мулоҳазаларини ёзиб қолдирғанлар.

“Тарих отаси” ҳисобланган Геродотдан, Птолемей, Страбон, Плутархдан тортиб, то XIX–XX аср бошларида яшаган В.Бартольд, С.Толстов ёки И.Крачковский, Н.Веселовский, А.Якубовскийгача бўлган рус олимлари шулар жумласидандир. Биргина Амир Темурга доир ёзма манбаларни тўласича тасаввур қилишнинг ўзи амримаҳол.

Шуни алоҳида таъкидламоғимиз керакки, юқорида номлари зикр этилган муаллифлардан (бу рўйхатни истаганча кенгайтириш мумкин. – Б.А.) мерос ноёб манбалар давлатимиз ва халқимизнинг халқаро имижи нуқтаи назаридан мутлақо ўрганилмаган, таҳлил-тадқиқ қилинмаган. Керакли умумлашма хulosалар чиқарилмаган.

Конкрет мисол келтириладиган бўлса, қадим дунёда ва маълум бўлган барча ўрта аср сайёҳлари орасида энг буюги деб тан олинган Ибн Баттутанинг “Саёҳатнома” асари юртимиз ва халқимизнинг жаҳон миқёсидаги имижини шакллантиришда алоҳида мавқега эга эканлигига ҳеч ким шубҳа қилмайди. Бироқ бундай тадқиқотга ҳозирга қадар ҳеч бир мутахассис қўл урган эмас. Худди шундай фикрни таниқли француз олими Люсьен Кэрэн қаламига мансуб “Амир Темур салтанати” деб номланган салмоқли илмий асарига нисбатан ҳам айтиш мумкин. Хориж навоийшунослигига, бобуршунослигига доир манбалар имижшунослик нуқтаи назаридан ўрганилса мавзуумизга доир қимматли умумлашма хulosалар чиқарилишига ҳам шак-шубҳа йўқ.

Замон эса шиддат билан ўзгариб бормоқда – давлат тушунчаси, халқ ва миллат тушунчаларининг мазмун-моҳияти тубдан янгиланмоқда. Миллий манфаат тушунчаси ҳар қандай ижтимоий-сиёсий ва ҳоказо воқеа-ходисаларга янгича кўз, янгича назар билан қарашни тақозо этмоқда. Мисол учун, шўролар даврида ҳам Ўзбекистон ва ўзбек халқи ҳаётига тааллуқли хорижий матбуот чиқишилари кам бўлмаган.

Республикамиз мустақилликка эришгач айни шу йўналишдаги оммавий ахборот воситалари чиқишиларининг сони, салмоғи, характеристи тубдан

ўзгарди. Энди хорижлик муаллифлар ёш мустақил давлатимизда кечеётган ички жараёнлар – жамият ҳаётининг турфа қирралари, олиб борилаётган ислоҳотлар, ислоҳотлар бераётган амалий натижалар, ўзгаришлар ва янгиланишлар ҳақида ёза бошладилар. Нуқтаи назарлар ва ёндашувларнинг мана шундай янгилана бориши давлатимиз раҳбари – мустақил Ўзбекистоннинг биринчи Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг кенг миқёсдаги жўшқин фаолиятига атрофлича муносабат билдиришда айниқса яққол кўзга ташланмоқда.

Биринчи навбатда, хар қандай ёш мустақил давлат ўзининг мустақил тараққиёт йўлини белгилаб олиши, ислоҳотлар стратегиясини бошлиши, белгиланган режаларни амалга ошириши, мамлакатда замонавий демократик жамият барпо этишдек улкан мақсадларни ўз олдига қўяди. Бироқ кенг омма бир пайтда бошланаётган ижтимоий-сиёсий ва ҳоказо ўзгаришларга тайёр бўлмайди. Мустақилликнинг дастлабки ўтиш даври, босқичи яна қўплаб мураккабликларни келтириб чиқаради. Мана шундай ҳолатда жамият, давлат том маънодаги лидерга, етакчи кучга зарурият, эҳтиёж сезади. Бундай тарихий миссия одатда ёш давлатга раҳбарлик қилаётган шахс зиммасига тушишига дунё мамлакатлари тарихидан истаганча мисоллар келтириш мумкин. Ўзбекистон мисолида тарих ва тақдир мазкур вазифани Президент Ислом Каримов шахсига раво кўрди.

Иккинчидан, мамлакатимиз мустақилликнинг дастлабки чорак асри мобайнида босиб ўтган йўли, бу йилларда эришилган барча муваффақиятлар давлатимиз раҳбари номи билан боғлиқ.

Учинчидан, ўтган давр Юртбошимизнинг ҳақиқатда фавқулодда ўзига хос давлат раҳбари, ўзига хос хусусиятларга эга тарихий шахс сифатида кўрсатди.

Истиқлолга эришган хар қандай ёш мустақил давлатнинг жаҳонга юз тутиши, халқаро медиа маконда тилга олиниши муқаррар равишда давлат раҳбарининг номи билан боғлиқ бўлади. Бундай парадоксал ҳолатнинг юз бериши бежиз эмас, зеро, мустақилликнинг дастлабки кунлари, ойлариданоқ мамлакат аҳолиси, қолаверса, жаҳон ҳамжамияти ёш давлатга унинг раҳбари орқали мурожаат этади, раҳбарнинг бирон сўзи эътиборсиз қолдирилмайди. Давлат сиёсати ҳали ишлаб чиқилмаган, жамият ҳали оёққа турмаган, тараққиёт йўналишлари белгилаб олинмаган, мустақилликка эришиш билан боғлиқ ҳолда муайян беқарорлик ҳукм суриб турган бир босқичда аҳоли орасида тушунмовчилик, ҳаёт ориентларининг мавҳумлиги ҳукм суради.

Вазият, ҳолат ва жамиятдаги умумкайфият, руҳий парокандалик барча оғирликни зиммасига олишга қодир ва ҳозир бўлган етакчига катта эҳтиёж сезади. Бундай етакчилик насиб этган шахснинг ҳаётий маслаги, нуқтаи назари, тажрибаси, билими, ватанпарварлиги ва ҳоказо фазилатлари давлат мустақилликнинг дастлабки палласида жиддий синовдан ўтади. Синовдан ўтибгина қолмай, давлат раҳбари – етакчиси образи яратила бошланади. Шуларнинг натижаси ўлароқ, ёш мустақил давлат шароитида давлат раҳбарининг имижи давлатнинг, давлатнинг имижи эса давлат раҳбарининг

имижи билан қўшилиб кетади, яъни уларни бир-биридан ажратиб бўлмайди. Давлат бошлиғи давлатнинг, халқнинг рамзи, тимсолига айланади.

Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси, унинг таркибидаги Қорақалпоғистон Республикаси ва бутун ўзбек халқи учун тарихимиз саҳнасида Ислом Каримов шахси-образи гавдаланди. “Дарҳақиқат, – деб ёзди сиёсий фанлар доктори, профессор Н.Жўраев, – Ислом Каримов – тарихий ва ижтимоий ҳодиса. У мутлақо янги даврнинг янги услубдаги одами. У янги тарихий шароитларда вужудга келган, бутунлай янгича ижтимоий-сиёсий жараёнлар таъсирида шаклланган, ана шу жараёнларни ўз сафдошлари ва замондошларидан мутлақо фарқли ҳолда фавқулодда зукколик, зийраклик ва донишмандлик билан идрок эта биладиган, уларни журъат ва жасурлик билан ҳал эта оладиган сиёsatчи. У ҳар қандай ислоҳотларни бутун моҳияти билан англай биладиган, вужудга келаётган воқеа ва ҳодисаларни бутунлай янги йўналишга моҳирлик билан буришга қодир бўлган иқтидорли давлат раҳбари, йирик ва кенг қамровли сиёsatчи”. (Жўраев Н. Юксалиш. Т.: Ўзбекистон. – 1995.- Б.11-12.)

Олмониялик таниқли олим, иқтисод фанлари доктори, профессор Леонид Левитин давлатимиз раҳбарига янада юксак баҳо берган. У шундай ёзди: “Мен Президент Ислом Каримов фаолиятининг қўпгина энг муҳим йўналишлари бўйича унинг тарафдори бўлган эдим, ҳозир ҳам унинг тарафдориман. АҚШда Рузвельт, Англияда Черчилль, Францияда де Голль тарихнинг маълум давларида қандай муҳим ўрин тутган бўлса, Ислом Каримов ҳам истибдоддан қутулган Ўзбекистон учун ана шундай буюк шахс бўлиб қолади, деб ҳисоблаганман ва шундай деб ҳисоблайман”¹.

Ўзбек олими ва хорижлик йирик мутахассис томонидан холисона билдирилган бундай мулоҳазалар бевосита давлатимиз раҳбарининг, билвосита эса халқимизга берилган муносаб баҳо сифатида қабул қилинар экан, у халқимиз ва давлатимизнинг халқаро медиамакондаги нуфузи – имижини бекиёс даражада ошириши шубҳасиз.

Президентимизнинг қарийб чорак асрлик фаолияти давлат раҳбарининг имижи аспектида маҳсус ўрганиш, таҳлил ва тадқиқ қилиш учун бой манба ва объект бўла олади. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг халқаро имижи давлатимиз раҳбари фаолиятининг қуйидаги йўналишлари асосида таҳлил ва тадқиқ этишга ҳаракат қилинди:

- Президент томонидан ишлаб чиқилган ички ислоҳотлар концепцияси ва уларнинг қатъий режа асосида изчил амалга ошаётганида;
- жамиятда демократик тамойилларнинг қарор топа бораётганида;
- мамлакатнинг дунё ҳамжамиятига интеграциялашувида;
- ички ва халқаро миқёслардаги ташаббускорлигида;
- шахс сифатидаги харизмасида;
- фавқулодда ҳолатларда шахсий шиҷоат намойиш этиши ва оқилона ечимлар топа билишида;
- интервью, сұхбат ва нутқларидағи ўзига хосликларда ва х.

¹ Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида. -Т.: Ўзбекистон, 2001. – Б. 368; – Б. 19.

Буюк Британия ҳукуматининг оммавий дипломатия масалалари бўйича маслаҳатчиси, мамлакат брендинги соҳасида дунёга машҳур мутахассис Саймон Анхольт давлат раҳбарининг умумий мамлакат қиёфасидаги ўрнини шундай таърифлайди: “Раҳбарнинг қанчалик қўзга кўринганлиги эмас, унинг қанчалик оддий бўла билиши муҳим. Бугун кучли, харизмали раҳбар керак, масалан, бутун Европада катта шуҳратга эга бўлган Маргарет Тэтчер каби”².

Ўзбекистоннинг янги тарихи, унинг бугунги ҳаёти билан боғлиқ турли журналистик материаллардан ташқари чет эллик эксперталар томонидан алоҳида эътиборга молик жиддий асарлар ҳам яратилдики, бу каби фундаментал ёндошувга эга бўлган китоблар мамлакатимизнинг ташки имижини шакллантиришда, табиийки, ўзига хос ўрин эгаллади.

Лекин оддий инсон боласига хос бўлган яхшиликни унутиб ёмонликни кўмсайдиган, ўзидағи пессимитик кайфиятни бошқаларга тарқатишга уринадиган, янги давр руҳи ва талабини нотўғри англайдиган, давлатнинг оқилона ва адолатпарвар сиёсатини тушунишни истамайдиган, зимдан душманлик кайфиятидагилар мустақиллик йилларида учраган дейиш, сиёсий онгсизлик ёки соддалиқдан ҳам пастроқ фикр ҳисобланиши аниқ. Шунинг учун ҳам Леонид Левитиннинг “Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида: Президент Ислом Каримов тарафдорининг танқидий мулоҳазалари” китоби ҳар томонлама ўрганишга, таъбир жоиз бўлса, алоҳида илмий изланишларда чуқур тадқиқ қилишга арзиди. Чунки бу китоб муаллифи мамлакатимизда бўлаётган барча воқеа-ходисаларни четдан туриб, холис баҳолайди.

Иккинчидан эса мазкур асар 7 та хорижий тилда нашр этилган бўлиб, у дунёнинг етакчи эксперталари томонидан энг объектив ва холис ёндашув асосида ёзилган китоб сифатида эътироф этилган.

Унда Ислом Каримов шахси ва сиёсий фаолияти, Ўзбекистоннинг жаҳон сиёсат майдонидаги ўрни, Амир Темур ва Темурийлар сулоласининг дунё геосиёсатида ўйнаган муҳим тарихий роли, Шароф Рашидовнинг хронологик фаолияти ва бугун жаҳонда юз бераётган сиёсий тенденциялар ва асосий фигуralар, Тожикистон Президенти Имомали Раҳмоннинг сиёсий портрети ҳамда унинг геосиёсий даъволари, Ўрта Осиё жўғрофиясининг тарихий асослари, шунингдек, Ўзбекистон муҳолифларининг асл мақсадлари ва келгусидаги таҳдидлари билан боғлиқ фикрлар келтирилган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 2010 йил 12 октябрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисида сўзлаган “Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси” мавзуидаги маъruzасида айтиб ўтилганидек, “Тарихимизга кириб келаётган ... буюк марра муносабати билан ўтган давр мобайнида ҳаётимиз сифати, **мамлакатимиз қиёфаси қандай ўзгариб бораётгани**, қандай ютуқ ва натижаларга эришганимиз, ижтимоий ўйналтирилган бозор иқтисодиётига асосланган очик демократик давлат ва

² Данаева З. Имидж страны. Страновой брендинг. // – электронное издание//www.zakon.kz

фуқаролик жамиятини барпо этиш йўлида қандай суръатлар билан ривожланиб бораётганимизни баҳолаш эҳтиёжи туғилмоқда”³.

Мустақил давлат имижини яратиш, шакллантириш ва ривожлантиришда тарихий шахснинг ўрни, аҳамияти ҳақида сўз юритилар экан, албатта, Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти Ислом Каримовнинг нуфузли халқаро минбарлардан туриб сўзлаган нутқлари, миллий ва хорижий ОАВ вакиллари билан учрашувлари, интервьюларини алоҳида ўрганиш, тадқиқ этиш мақсадга муофикдир.

Албатта, 2005 йил 12 майдан 13 майга ўтар кечаси Андижон шаҳрида содир этилган воқеалар жаҳон ҳамжамиятини жиддий ташвишга солган эди. Аммо бу воқеаларни барча чет эл газеталари ҳамда телеканаллари холис ёритди, деб бўлмайди. Шу сабабдан Президент И.А. Каримовнинг Андижон воқеалари бўйича миллий хорижий ОАВга берган интервьюлари тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтиш ўринлидир.

2005 йилнинг 17 май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримов Бош прокуратурада мамлакатимиз ва чет эл журналистлари ҳамда дипломатик корпус вакиллари учун ўтказилган матбуот анжуманида ушбу масалада ўз фикрларини атрофлича баён этган эди⁴.

Шунда Президентимиз айрим хорижий ОАВ номларини алоҳида қайд этиб ўтган эди: “Шахсан менинг, масалан, Рейтер агентлигига, Би-Би-Си, Си-Эн-Эн, “Немис тўлқини” ва умуман Германия оммавий ахборот воситаларига ҳеч қандай эътиrozim йўқ. Балки мен уларнинг нуқтаи назари ва қарашларига қўшилмасман, лекин уларга нисбатан эътиroz билдирамайман. Асосий ахборотлари аниқ далиллар ва жиддий фикрларга асослангани учун мен уларнинг нуқтаи назарини ҳурмат қиласман. “Синъхуа” агентлиги, Жанубий Корея ва араб мамлакатлари оммавий ахборот воситалари, бошқа электрон ҳамда босма нашрларни ҳам шулар жумласидан деб биламан. Мен Ўзбекистонда бўлаётган барча воқеалар Қоҳира газеталари сахифаларида одатда ўта холислик билан баҳоланишини биламан”.

Ўтказилган юқоридаги матбуот анжуманидан ташқари, журналистлар ҳар қандай шароитда ҳам содир бўлаётган воқеани объектив ёритишлари кераклиги ҳақида Президент И.А.Каримов “Энг асосий мезон – ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш”⁵ номли рисолада алоҳида таъкидлаган эди. Давлатимиз раҳбарининг бу фикри, табиийки, бугунги ахборот глобаллашуви даврида янада долзарб аҳамият касб этмоқда. “Ҳаммамизга аён бўлиши керакки, “ахборот асли” деб ном олган XXI асрда ҳеч қайси давлат ёки жамият ўзини темир девор билан ўраб яшай олмайди. Айни пайтда аҳвол шундай экан, деб қўл қовуштириб ўтириш ҳам тўғри келмайди, бундай

³ Каримов И.А. Мамлакатда демократик ислоҳотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2010. – Б. 3.

⁴ Ҳақиқат – журналистиканинг доимий, ўзгармас қоидаси ва унга амал қилиш шарт. 2005 yil 17 may kuni O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasida mamlakatimiz va chet el jurnalistlari hamda diplomatik korpus vakillari uchun matbuot anjumani o'tkazildi. // Xalq so'zi gazetasi, 18 may, 2005.

⁵ Каримов И.А. Энг асосий мезон – ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. - Т.: Ўзбекистон, 2009. – Б. 24.

таҳдидларга жавобан, биз ҳам, содда бўлмасдан, зарур чора-тадбирларни кўришимиз керак”⁶.

Шундай экан, юқоридаги каби, яъни биргина Андижон воқеаларининг чет эл оммавий ахборот воситаларида нохолис ёритилиши мисолида тегишли хулосалар чиқаришимиз керак. Бошқача айтганда, халқаро медиа маконда Ўзбекистонга нисбатан содир этилиши мумкин бўлган ҳар қандай таҳдидлар, ташки ахборот хуружлари ёки ахборий таъсир ўтказишга бўлган уринишлар масаласига кўз юмиб бўлмайди. Уларга, фикримизча, олдиндан чора кўриш лозим.

Дарҳақиқат, Ўзбекистоннинг халқаро сиёsat майдонида олиб бораётган фаолияти унинг халқаро имижини шакллантиришнинг бирламчи омилларидан ҳисобланади. Негаки, ахборот алмашинуви механизмлари билан бевосита иш олиб бориб, PR технологияларига шубҳа билан қарайдиган дунёning сиёсий ва маданий элитаси нигоҳида давлатнинг имижини унинг халқаро конференциялар ва учрашувларда, дипломатик миссияларда, музокаралар ва расмий ташрифларда иштирок этадиган вакиллари қиёфасида шаклланади.

Илк бора, 1999 йил 18-19 ноябрда, ЕХХТнинг Истанбул саммитида жаҳон ҳамжамияти халқаро террорчилик хавфидан огоҳлантирилди. Ўзбекистон Президенти томонидан кўтарилиган ушбу долзарб муаммога 2001 йилга қадар кам эътибор қаратилди. Фақат Нью-Йоркдаги қўпорувчилик ҳаракатидан сўнг террорчиликка қарши жиддий кураш бошланди. Бу ишга Ўзбекистон ўз хиссасини кўшди⁷.

Шу йили Афғонистон муаммосида ҳам улкан силжиш бўлди. 19-20 июль кунлари 6+2 гурухининг Тошкентда бўлиб ўтган навбатдаги учрашувида 1979 йилдан бўён биринчи марта Афғонистон мухолиф томонларининг бир давра атрофидаги музокаралари бўлиб ўтди. БМТ Бош котибининг Афғонистон бўйича маҳсус вакили Л.Брахими Ўзбекистоннинг ушбу можарони ҳал этиш борасидаги сайъ-ҳаракатларини юксак баҳолади⁸.

Афғонистон ва халқаро террорчилик муаммоларидан ташқари, Ўзбекистоннинг тинчликсевар, муросасоз давлат сифатидаги имижининг шаклланишига ёрдам берган яна бир қатор ташабbusларини, фаолият йўналишларини кўриб чиқиш мумкин, жумладан:

- Ўрта Осиёни ядродан ҳоли минтақага айлантириш бўйича ташаббус⁹;
- Ўзбекистоннинг МДҲ доирасида қўшни Тожикистонни ўз домига тортган фуқаролик уруши локализацияси, минглаб қочқинларни қабул қилиш, аҳолига гуманитар ёрдам кўрсатиш борасидаги сайъ-ҳаракатлари¹⁰;
- Маълумки, Ўзбекистоннинг иккита нуқтасида ўткир экологик вазият ҳукм сурмоқда. Булар – қуриб бораётган Орол ҳавзасидаги аянчли аҳвол

⁶ Шу манба. – Б. 9.

⁷ Жўраев Н. Ўзбекистоннинг янги тарихи. – Т.: Шарқ, 2004. – Б. 239.

⁸ Ўша манба.Б.231.

⁹ Янги Ўзбекистоннинг зафарли 7 йили. – Т.: Шарқ, 1999. – Б. 195.

¹⁰ Қаранг: Тошмуҳаммадов М. Гражданскaya война в Таджикистане и постконфликтное восстановление. – Саппоро.: 2004.

ҳамда қўшни Тожикистондаги “Тожикистон алюминий заводи” давлат унитар корхонасининг (ТАЛКО) Сурхондарё вилоятидаги аҳоли, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси генофондига ҳалокатли таъсир ўтказаётганидир.

2010-2011 йилларда энг кенг миқёс касб этган, дунёнинг кўплаб мамлакатларида кучли резонансга сабаб бўлган тадбирлар қуидагилар бўлди:

1. 2010 йилнинг июнь ойида Сурхондарё вилоятининг кўплаб туманларида ТАЛКОнинг заарли фаолиятига қарши оммавий чиқишлар, норозилик намойишлари бўлиб ўтди¹¹.

2. 2010 йилнинг 16-17 ноябрь кунлари Ўзбекистон экологик ҳаракати ташаббуси билан Тошкентда 250 хорижлик мутахассис иштирокида “Ўрта Осиёning трасчегаравий экологик муаммолари: уларни ҳал этишда халқаро ҳуқуқ механизmlарини қўллаш” мавзуидаги халқаро конференция бўлиб ўтди¹².

3. 2011 йилнинг 12-13-май кунлари Тошкентда 200 хорижлик эксперт иштирокида “Олтинчи Бутунжаҳон сув форуми томон – сув хавфсизлиги йўлида ҳамкорлик” мавзуидаги халқаро конференция ўтказилди¹³.

2009 йилда бутун дунёни қамраб олган Жаҳон молиявий инқирози оқибатларини юмшатиш мақсадида олиб борилган ишлар Ўзбекистон иқтисодиётини бир меъёрда ушлаб қолиши имкониятини берди¹⁴.

Шуни афсус билан қайд этиб ўтиш керакки, охирги ўн йиллик ичида минтақадаги энг қонли воқеалар 2010 йилнинг 10-15 июнь кунлари Қирғизистоннинг Ўш шаҳрида содир бўлди. Этник тўқнашувлар оқибатида юзлаб бегуноҳ одамларнинг ҳалок бўлиши, мол-мулки ва бошпанасидан ажралиши, Қирғизистоннинг ўзбек миллатига мансуб тинч аҳолиси носоғлом кучлар томонидан қатағон қилиниши, уйларга ўт қўйилиши ва бошқа ваҳшийликлар дунё жамоатчилигини ларзага солди. Бу айниқса қўшни Ўзбекистон учун аянчли оқибатлар келтириб чиқариши, маҳаллий тўқнашув давлатлараро можароларга айланиши, Постсовет минтақасида “Иккинчи Қорабоғ” вужудга келиши мумкин эди.

Ўзбекистон сиёсий доиралари босиқлик билан инқирозли вазиятни бартараф этишининг уддасидан чиқдилар. Ўзбекистон Республикаси Президенти Туркманистонга уюштирилган сафари чоғида ўзбек халқи ушбу воқеаларга “қалбимизда оғир жароҳат қолдирган миллий фожеа” сифатида муносабатда бўлганини таъкидлади¹⁵. БМТ Бош ассамблеясининг Мингийиллик ривожланиш мақсадларига бағишланган олий даражадаги ялпи мажлисида сўзлаган маъruzасида эса жаҳон ҳамжамиятидан қатъий оҳангда жиноятчиларни аниқлаш ва жазога тортиш учун мустақил халқаро текширув

¹¹ www.eco.uz

¹² Қаранг: «Трансграничные экологические проблемы Средней Азии: применение международных правовых механизмов для их решения». Материалы международной конференции. – Т.: 2010.

¹³ www.eco.uz

¹⁴ Қаранг: Каримов И.А. Жаҳон молиявий-иктисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишининг йўллари ва чоралари. – Т.: Ўзбекистон, 2009.

¹⁵ www.aza.uz

ташкил этишни талаб қилди¹⁶. Бошқа халқаро тадбирларда Ўзбекистон Олий Мажлиси депутатлари ҳамда ўзбекистонлик хуқуқ ҳимоячилари унинг мазкур ташаббусини қўллаб-қувватладилар. Шундан келиб чиқиб, Киммо Кильюнен бошчилигидаги халқаро комиссияга мандат берилишида Ўзбекистон ҳам маълум ҳисса қўшган, дейишга асосимиз бор.

Давлатнинг, хусусан, унинг раҳбари Ислом Каримовнинг минтақада тинчликни сақлаб қолиш йўлидаги сайъ-харакатлари халқаро эксперт ва сиёsatчилар томонидан юксак баҳоланди¹⁷.

Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти Ислом Каримовнинг фаолияти мамлакатимиизда ҳам, чет элларда ҳам кенг эътироф этилди. Давлатимиз раҳбари турли йилларда юксак мукофотлар ва унвонлар билан тақдирланди. 1994 йил 5 май куни суверен ва мустақил Ўзбекистонни барпо этиш, халқпарвар демократик, хуқуқий давлат яратиш, фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувлигини таъминлаш ишига қўшган улкан ҳиссаси ҳамда бу борада матонат ва жасорат қўрсағанлиги учун Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга “Ўзбекистон Қаҳрамони” унвонини бериш тўғрисида Олий Кенгашнинг Қарори қабул қилинди. Шунингдек, И.А.Каримов “Мустақиллик” ва “Амир Темур” орденлари билан тақдирланган¹⁸.

Давлатимиз раҳбари бир қанча хорижий давлатлар ва нуфузли халқаро ташкилотларнинг орден-медаллари билан ҳам мукофотланган. Жумладан 2003 йил 16 майда Президент И.А.Каримов халқлар ва маданиятлар ўртасидаги дўстона алоқаларни ривожлантиришга қўшган буюк хизматлари учун “Андрей Первозванный” фондининг “Диалог цивилизации” халқаро мукофоти билан тақдирланган¹⁹.

Ўзбекистон халқи истиқлол йилларида эришилган салмоқли ютуқларни ҳақли равишда И.Каримов номи ва фаолияти билан боғлайди. И.Каримов мамлакатда амалга оширилган улкан ишлар, тарихий ўзгаришларнинг ташаббускори ва раҳнамосидир. Ўзбекистон мустақиллигининг асосчиси, мамлакат мустақил тараққиёт дастурини ишлаб чиқсан ва миллий тараққиёт йўлини белгилаб берган атоқли давлат арбобидир. И.А.Каримов халқаро майдонда Ўзбекистоннинг обрў-эътиборини юксалтириш, ўзбек номини бутун дунёга тараннум этишга улкан ҳисса қўшди. “Юксак маънавият – енгилмас куч” китобида акс этган ҳаёт ҳақиқатидан келиб чиқсан ҳолда, маданий ва маърифий соҳаларда олиб бораётган ишларнинг таъсири ва самарасини янада кучайтириди.

И.А.Каримов раҳнамолигида жамиятимизда демократик жараёнларни янада чуқурлаштириш, жумладан, бу масаланинг энг муҳим шарти ва гарови бўлган қўппартияйилик тизими, фуқаролик институтлари ва нодавлат

¹⁶ Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг БМТ Бош ассамблеясининг Мингийллик ривожланиш мақсадларига бағишлиланган олий даражадаги ялпи мажлисидаги нутки. – Т.: Ўзбекистон, 2010. – Б. 45.

¹⁷ Караг: Ўзбекистон: инсонпарварликнинг юксак намунаси. – Т.: Турон Иқбол, 2010; Отчёт Международной комиссии по исследованию событий на Юге Кыргызстана в июне 2010-года.

¹⁸ Tarjimai hol // <http://www.press-service.uz/uz/about/biography/>

¹⁹ РИА Новости // <http://ria.ru/spravka/20130130/920126506.html#ixzz2JTi72FdV>

ташкилотлар фаолиятини, уларнинг ҳуқуқ ва ваколатларини кучайтириш, жамиятимиздаги ўрни ва нуфузини янада ошириш, оммавий ахборот воситаларининг том маънода тўртинчи ҳокимият сифатида фаолият юритиши учун зарур бўлган барча ҳуқуқий ва ташкилий тадбирларни амалга оширишга жиддий эътибор қаратилмоқда.

Шундай қилиб, Ислом Каримов Ўзбекистон давлати ва давлатчилигини барпо қилиш, демократик фуқаролик жамияти қуриш асосларини яратди, мамлакатимиз тараққиётининг асосий йўналишларини ишлаб чиқди, юртимизнинг ёруғ истиқболи йўлида кўпмиллатли халқимизни бирлаштириб, уни улуг мақсадлар сари бошлаб бормоқда.

АДАБИЁТЛАР:

1. Каримов И.А. Энг асосий мезон – ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш. – Т.: Ўзбекистон, 2009. – Б. 24.
2. Каримов И.А. Жаҳон молиявий-иктисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. – Т.: Ўзбекистон, 2009.
3. Каримов И.А. Мамлакатда демократик ислоҳотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2010.
4. Ҳақиқат – журналистиканинг доимий, ўзгармас қоидаси ва унга амал қилиш шарт. 2005 йил 17 май куни Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида мамлакатимиз ва чет эл журналистлари ҳамда дипломатик корпус вакиллари учун матбуот анжумани ўтказилди. // Халқ сўзи. 2005 йил 18 май.
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг БМТ Бош ассамблеясининг Мингийиллик ривожланиш мақсадларига бағишлиланган олий даражадаги ялпи мажлисидаги нутқи. – Т.: Ўзбекистон, 2010. – Б. 45.
6. Левитин Л. Ўзбекистон тарихий бурилиш палласида. -Т.: Ўзбекистон, 2001. – Б. 368;
7. Жўраев Н. Ўзбекистоннинг янги тарихи. – Т.: Шарқ, 2004. – Б. 239.
8. Янги Ўзбекистоннинг зафарли 7 иили. – Т.: Шарқ, 1999. – Б. 195.
9. Тошмухаммадов М. Гражданская война в Таджикистане и постконфликтное восстановление. – Саппоро.: 2004.
- 10.«Трансграничные экологические проблемы Средней Азии: применение международных правовых механизмов для их решения». Материалы международной конференции. – Т.: 2010.
- 11.Ўзбекистон: инсонпарварликнинг юксак намунаси. – Т.: Турон Иқбол, 2010; Отчёт Международной комиссии по исследованию событий на Юге Кыргызстана в июне 2010-года.

Электрон манбалар:

1. Tarjimai hol // <http://www.press-service.uz/uz/about/biography/>
2. Данаева З. Имидж страны. Страновой брендинг. //www.zakon.kz
3. РИА Новости// <http://ria.ru/spravka/20130130/920126506.html#ixzz2JTi72FdV>

4. www.eco.uz
5. www.aza.uz

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада халқаро медиа макондаги мамлакат имижини такомиллаштириш жараёнида давлат раҳбарининг ўрни ва роли масаласи кўриб чиқилади.

Мустакилликнинг дастлабки йилларида кўплаб мураккабликлар содир бўлади. Мана шундай ҳолатда жамият кучли лидерга эҳтиёж сезади. Бундай тарихий миссия одатда ёш давлатга раҳбарлик қилаётган шахс зиммасига тушади.

РЕЗЮМЕ

Мақалада халықаралық медиа мәкандағы мәмлекет имиджин жетилистириў процессинде мәмлекет басшысының орны ҳәм роли мәселеси ўйрениледи.

Ғәрезсизликтиң дәслепки жылларында көплеген қыйыншылықларға дус келемиз. Мине усындан жағдайда жәмийт күшли лидерге мутәжлик сезеди. Бундай тарийхий миссия әдетте жас мәмлекетке басшылық етип атырған шахсқа (жекке адамға) жүкленеди.

РЕЗЮМЕ

В настоящей статье рассматриваются место и роль главы государства в процессе оптимизации имиджа страны в международном медиа пространстве.

В первые годы Независимости возникает много сложностей. В такое время общество нуждается в сильном лидере. Такая историческая миссия обычно возлагается на плечи руководителя молодого государства.

RESUME

The present paper addresses the head of state's place and his role in the optimization process of country's image in International media space.

In the early years of Independence there is a lot of complexity. At such times, society needs a strong leader. This historic mission normally rests on the shoulders of the head of the young state.

Калит сўзлар: медиа макон, мустакиллик, мамлакат, давлат раҳбари, шахс, имиж.

Таяныш сөзлер: медиа мәкан, ғәрезсизлик, мәмлекет, мәмлекет басшысы, шахс (жекке адам), имидж.

Ключевые слова: медиа пространство, независимость, страна, глава государства, личность, имидж.

Key words: media space, independence, country, head of state, personality, image.